

تصمیم‌گیری در شرایط عدم قطعیت : کاربرد روش برنامه‌ریزی ریاضی مطلوبیت انتظاری مستقیم

* جواد ترکمانی

چکیده:

تصمیم‌گیری، بعنوان جوهره مدیریت، جزئی لاینفک از وظائف مدیران و برنامه‌ریزان است (شاکل و دیگران ۱۹۵۷). کشاورزی، بخصوص در کشورهای کمتر توسعه یافته، فعالیت عمدتاً ریسکی است و تصمیم‌گیری و فعالیت‌های بهره‌برداران تحت تأثیر این پدیده و جنبه‌های مختلف آن قرار دارد (اندرسن ۱۹۷۴، بینسوانگر ۱۹۸۰، اندرسن و دیلون ۱۹۹۲).

مدل مطلوبیت انتظاری، بعنوان روشی عملی و مناسب، برای تصمیم‌گیری در شرایط ریسکی بطور وسیعی مورد استفاده قرار گرفته است (اندرسن و دیگران ۱۹۷۷، هیزل و نورتن ۱۹۸۶). این مدل در تنظیم و انتخاب برنامه بهینه بهره‌برداران، علاوه بر محدودیت‌ها و اهداف آنها، به درجه اعتقاد بهره‌بردار و درجه تمایل او در رویارویی با ریسک نیز توجه می‌کند (پرات ۱۹۶۱، اندرسن و دیگران ۱۹۷۷، اندرسن و دیلون ۱۹۹۲).

باتوجه به جاذبیت‌های مدل مطلوبیت انتظاری برای تصمیم‌گیری در شرایط ریسکی، کوشش‌های زیادی بمنظور ملحوظ نمودن آن در برنامه‌ریزی ریاضی شده است.

اهداف این مطالعه آنست که اولاً ضمن مقایسه **DEMP** با **QRP** و **MOTAD**، کاربرد آنرا در تعیین برنامه مطلوب بهره‌برداران کشاورزی و همچنین تخمین راندمان اقتصادی آنها نشان داد و ثانیاً با مقایسه مدل‌های «حداکثر مطلوبیت انتظاری» و «حداکثر فایده انتظاری» و «حداکثر فایده» اهمیت توجه به ریسک و جنبه‌های مختلف آنرا در مطالعات اقتصادی مورد آزمون قرار داد.